

Naročnina
Dnevna izdaja
za krajino Jugoslavije
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 130
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prežniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnitstva št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celokupni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Grof Stefan Bethlen

Madžarska je ena tistih redkih, če ne edina evropska dežela, kjer ima plemstvo še vedno odločujočo besedo pri vodstvu in upravi države. Madžarski magnati združujejo v svojih rokah največjo politično in gospodarsko moč. Njim pripada kapital in zemlja. Iz njih se rekrutira častništvo v armadi ter vodilna diplomacija v politiki. Grofi stojijo na čelu strank in države. Madžarsko plemstvo čuva tisočletne tradicije. Vodili so dolge boje za svobodo Madžarske in se ponašajo s parlamentarizmom, ki naj bi bil starejši kakor je angleški.

V madžarskem ustavnem življenju opazujemo zanimiv pojav, kako se je vedno vse delo in gibanje izkristaliziralo okrog vodilnih osebnosti, ki so navadno dolgo ostajale na vodstvu državnih poslov. Tako je bila vedno dana možnost kontinuitete dela in sistematične stvariteljske delavnosti. Gotovo ne smemo prezreti tudi senčnih strani, ki jih tak način more prinesiti s seboj, ker je kaj hitro dana možnost osebne diktature. A tudi prednosti takega režima so neizpodbitne in ravno Madžarska je imela srečo, da ni nikdar pogrešala dobrih politikov.

Ni dvoma, da bo zgodovina tudi sedanjega političnega voditelja Madžarov grofa Stefana Bethlena prišla med prvostopne madžarske državnike. Grof Bethlen, o katerem pravijo, da ga judje dolže, da je preveč antisemitski — a se istočasno — antisemitom zdaj preveč prijazen judom; katerega legitimisti napadajo, da premalo stori za obnovitev kraljevega prestola in mu nasprotniki Habsburžanov očitajo habsburgovstvo; — oprezní grof Bethlen je s svojimi 56 leti v resnici doyen evropskih ministrskih predsednikov, ker je letošnjo pomlad minulo že 9 let, kar je na čelu madžarskega kabineta ter je potemtakem najstarejši evropski ministrski predsednik.

Bethlen na svojem odgovornem mestu ni praznoval. Madžarska je vojno izgubila in postala iz veselih mala država s kotaj tretjino predvojne ozemlja. Doživela je režim protirevolucije in celo vrsto šibkih vlad. V zunanjem svetu med močnimi državami ni imela niti ene prijateljice. Tembolj je treba priznati, da je pod umnim vodstvom grofa Stefana Bethlena Madžarska storila ogromno veliko za finančno, gospodarsko in politično konsolidacijo. Sklenila je vrsto uspešnih trgovskih pogodb in odkar jo družijo prijateljska in zavezniška pogodba z Italijo, se njen mednarodni položaj vidno boljša.

Dosedaj je poznal zunanje politično grof Bethlen samo dva pota: v Rim in v Ženevo. Prvi je bil kronan s prijateljsko pogodbo, drugi z ureditvijo madžarskih reparacij in mednarodnim posojilom. Pred nekaj dnevi je odšel v London. Komaj kdaj je bilo o kakem političnem obisku, — ki so drugače precej v modi, — toliko ugibanj in govorice kakor o tem Bethlenovem obisku v Londonu. Madžarska politična agentura je razglašala, da gre le za dejanje vljudnosti. A kdo še danes veruje uradnim diplomatskim objavam?

Bethlen, o katerem pravijo, da je zanj karakteristično, da o praviem času ve pravo povedati in pravo storiti, je imel gotovo posebne razloge, da je obiskal baš v tem trenutku London. Eden vzrokov je gotovo zagotovitev posojila angleških bank, o čemer smo že pisali. A druga je iskati v splošni ofenzivi italijanske diplomacije, ki gre za revizijo mirovnih pogodb. Madžarska zunanja politika je bistveno zavisna od Rima. V Rim hodijo madžarski diplomati po instrukcije, iz Rima ven posega močna roka v nekdanje prestolice monarhije, na Dunaj in v Budimpešto. Med tem, ko je Grandi posestil Varšavo, Budimpešto in Rim, je Bethlen odšel v London, potem ko se je še preje posvetoval z italijanskim zunanjim ministrom. Vse te diplomatske ekskurzije so v idejni medsebojni zvezi.

Navsezadnje težko verjamemo Bethlenu, ako izjavlja, da ni propagiral upostavitve Habsburžanov. Gotovo ima ta rutinirani diplomat toliko praktičnega instinkta, da ve, da pri vladajoči laburistični politiki ne bi uspel s podobnimi zahtevami. Toda konservativnim angleškim lordom kak madžarski grof, ki razkazuje svoj rodovnik, gotovo še vedno imponira. Odkar se govori o zaroki princa Otona z italijansko princezino, je Italija baje celo naklonjena upostavitvi Habsburžanov. A brez ozira na upostavitve Habsburžanov moramo imeti pred očmi, da je glavni cilj vse madžarske diplomacije revizija trianonske mirovne pogodbe in da je to še prav poseben cilj grofa Bethlena, ki bi rad v tem smislu kronal svoje življenjsko delo.

Če ne preje, nam bo jesensko zasedanje Društva narodov prineslo razjasnitev o Bethlenovi poti v London. Je pa gotovo jako značilen pojav pospešene italijansko-madžarske diplomatske delavnosti v srednjeevropskih problemih, na katerih je tudi naša država najintenzivneje zainteresirana.

Vabilo na balkanski kongres

Atene, 20. junija. AA. Predsednik zbornice je sporočil, da so vlade Jugoslavije, Rumunije in Albanije sprejele povabilo na balkanski kongres v Atenah.

Dunajska vremenska napoved. Z zapada je pričakovati eventualno večjih neviht, v ostalem pa bo vreme ostalo neizpremenjeno.

Škof dr. A. B. Jeglič imenovan za nadškofa

Acta Apostolicae Sedis (Vol. XXII, num. 6) prinašajo odlok konsistorialne kongregacije, da je sv. oče papež Pij XI. imenoval ljubljanskega kneza in škofa dr. Ant. Bonaventuro Jegliča za naslovnega nadškofa Garelenškega.

Sanje madjarskih legitimistov

Dunaj, 20. junija. d. Ob priliki izгона majorja Pabsta, ki je bil v zvezi s pristaši Otona habsburškega na Madjarskem, se o načrtih madjarskih legitimistov izve iz poučenih krogov sledeče:

Najgloblji vzrok, da je gibanje madjarskih legitimistov zopet oživel, je huda gospodarska kriza, ki zadeva v prvi vrsti male ogrske kmete. Velika kriza zato tako ostro ne čutijo, ker jim omejeno volivno pravo dovoljuje v svrhu svoje asanacije razpolagati z državnimi sredstvi. Vlada ni magnatom samo dovolila premije na žito, ampak namerava od najbolj zadolženih magnatov drago nakupiti zemlje, da na njej naseli zemlje lačno prebivalstvo, kar pa zopet ne bo prišlo v dobro resnično potrebnim bajtarjem, ampak optantom in drugim političnim privilegirancem ter milicem vlade. Gospodarska beda in nejevolja zaradi trajnega prikrajševanja političnih pravic sta povzročili med madjarskimi kmeti resno revolucionarno razpoloženje, ki narašča v nevarne dimenzije. Razume se, da to razpoloženje pridno neti Kominterni, vendar je ogrsko kmetstvo prebivalstvo neodvisno od tega na celi črti skrajno nezadovoljno z režimom magnatov, ki je danes še hujski nego je bil pred vojno pod habsburškim žezlom ter nečuvstvo izkorišča malega človeka.

V tej situaciji nastopajo madjarski legitimisti kot »rešitelji naroda«. Sestavili so si po fašističnem in hajmverovskem načrtu političen program, ki izgleda kot konservativna restavracija ali reakcija (kakor jo imenujejo liberalci in socialisti) s socialnim predznakom. Ta program izdajajo kot »resnično demokracijo« v nasprotju z »menčestrsko-liberalno, judovsko in marksistično lažidemokracijo«. Ker je spor med pristaši nadvojvode Albrehta in pristaši Otona definitivno poravnal v korist slednjega, predstavljajo ogrski legitimisti danes enotno fronto, čeprav so v njihovi sredi družile večji ali manjši spori, deloma zaradi ambicij voditeljev, med katerimi — kakor sploh po vsej Evropi — velikih ljudi ni, deloma zaradi različnih

svetovnih in političnih nazorov. Vendar so na zunanaj enotnejši nego so se pred kratkim bili in uživajo zadnje čase očitno moralno podporo neke tuje velesile.

V zadnjih dneh se je njihova zavest ojačila zaradi dogodkov v Romuniji. Menijo namreč, da bi se mogla notranja izprememba na Ogrskem izvršiti ravno tako brez vsake ovire kakor se je izvršila v Romuniji, pozabljajo pa popolnoma, da se v Romuniji ni izpremenila niti vladavina niti zunanja in notranja politična smer režima, dočim bi legitimistična restavracija pomenila revolucijo, ki bi odjeknila po vsej Evropi. Toda madjarski legitimisti so izredno optimistični, kar si lahko razlagamo, če pomislimo, da se njihove nade niti odzunaj, naj so še tako pretirane. Da-li oni zunanji faktorji, ki ogrske legitimiste v njihovih težnjah podpirajo, mislijo resno in odkrito ali pa Madjare le izkoriščajo kot orožje v diplomatski borbi za svoj položaj v Evropi, s tem si v Budimpešti ne belijo veliko glave. Oni so pač prepričani, da bodo v kalnih vodah evropskega položaja vlovili zase vsaj — ogrsko krono pa privilegije, ki bodo s tem zanje združeni.

Zaenkrat pa se madjarski legitimisti gerirajo kot veliki demokrati, ki bodo s pomočjo »kralja« Otona rešili ogrskega kmeta in malega človeka sploh iz njegove velike bede. Oton postane 20. novembra tega leta polnoleten, preje pa bo naredil »študijsko potovanje« po velikih mestih Evrope, ki naj služi kot njegova akreditacija pri različnih dvorih in velikih ter malih silah Evrope. Legitimisti so prepričani, da se ne bo monarhistični restavraciji na Madjarskem resno protivila nobena država razun Češkoslovaške. Zanimivo za njihov neverjetni optimizem je, da upajo, da niti Jugoslavija ne bo ničesar učinkovitega podvzela proti vzpostavitvi Habsburžanov, češ da je v Belgradu že princ Sikst pariski kot odposlanec Zite od strani resne ovire, ki so bile temu na poti! O Franciji pa so prepričani, da bo proglasitev Otona

za ogrskega kralja naravnost simpatično sprejela! Francija — pravijo — bo rada videla na madjarskem prestolu Habsburžana, ker bo to najboljša protiutež proti »Anschlussu«. Boljše za Francijo je — tako ugibajo — ako se habsburška vladavina raztegne še na Avstrijo, kakor pa da bi se Nemčija pomnožila za šest in pol milijona prebivalcev.

Največje upanje za ugoden potek legitimističnega puča pa polagajo ogrski legitimisti na to, da bo italijanska kraljeva hiša Otonu iz svoje srede preskrbela soprogo, bodočo ogrsko, pozneje tudi avstrijsko kraljico. Stvar sicer ni še gotova, toda ogrski monarhisti jo kot gotovo dejstvo smatrajo. Tako bi se uresničilo, — kakor pripominja k tem lepim sanjam nek duhoviti francoski publicist — da je sreča Habsburga bila vedno v ženitvah: Tu felix Austria nube!...

Škoda samo, da se obeta madjarskim legitimistom že v najkrajšem času hudo razočaranje. Kakor so namreč po dogodkih s »Heimwehrom« na tukajšnjih vodilnih mestih poučeni, nameravata pariski in londonski kabinet proti rovarijam in načrtom ter vznemirjanju, ki ga povzročajo habsburgovski pristaši v zadnjem času, energično nastopiti. O tem je tudi grof Bethlen v Londonu imel priložnost se prepričati, tako da bodo dunajski in budimpeštanski legitimisti kaj kmalu poučeni, da niti Anglija niti Francija ne bosta dopustili nobene izpremembe v Srednji Evropi, ki bi pomenila izničenje verzajske mirovne pogodbe, oziroma žalitev njenega duha pa obenem najresnejšo ogrožitev vladajočega miru v Evropi. Pomoč, ki jo dobivajo legitimisti iz inozemstva, jim bo preje v škodo nego v korist, ker dokazuje, kakšnim namenom naj restavracija na Madjarskem in v Avstriji v resnici služi. Govori se, da bo na te intrige sledil kmalu energičen odgovor tako iz Pariza kakor iz senzermske palače, koder grof Bethlen hodi po pomoč proti občutni gospodarski krizi Madjarske.

Madjari hočejo upostavitve Habsburžanov

Bethlenov obisk v zvezi z restavracijo Habsburžanov

Pariz, 20. jun. x. »Echo de Paris« in »Information« javljata soglasno, da je bil Bethlenov obisk v Londonu v direktni zvezi z gotovimi pogajanjimi o restavraciji Habsburžanov. Oton Habsburški se namerava zaročiti z najmlajšo hčerjo italijanskega kralja. Madjarski monarhisti in njihovi zaplečniki smatrajo dan oficijelne zaroke za najugodnejši čas za državni udar. Vršijo se mrzlične priprave, da se ta državni udar izvrši neposredno po zasedanju konference Male antante koncem tekočega meseca. »Information« izjavlja, da je ta datum prezgoden, ker bo madjarska vlada predvsem gledala na to, da dobi inozemsko posojilo, da bo sploh imela potrebna sredstva na razpolago za izvedbo svojega načrta.

Budimpešta, 20. jun. Izjava romunskega predsednika vlade Mania in zunanjega ministra Minorcescu o habsburškem vprašanju in o reviziji mej je napravila v madjarskem političnem življenju globok vtis. Madjarski tisk naglašja, da madjarska vlada v vprašanju izbire državne oblike in v vpra-

šanju spopolnitve državnega prestola ne bo vprašala Romunije niti ne bo postopala po želji romunskih politikov.

Legitimistični list »Magyar Orszag« pravi, da se vprašanje restavracije habsburgovcev ne more smatrati za zunanje vprašanje, nego za notranjo stvar. Madjarska je apelirala na svetovno javnost v vprašanju revizije mirovnih pogodb, ker ve, da države, ki so zmagale, ne bodo popustile v vprašanju mej.

Miroljubljen govor v madj. gosposki zbornici

Budimpešta, 20. junija. AA. Danes se je vršila v gornjem domu svečana seja o priliki 10-letnice podpisa trianonske pogodbe. Na tej seji je predsednik madjarske akademije nauk Albert Berecevic imel govor, v katerem je naglasil, da madjarski narod ne občuti nobenega sovraštva napram bivšim neprijateljem. Madjarska priznava Jugoslovanom vojne vrline in gospodarsko sposobnost. Madjarska da v sedanjem položaju niti ne misli, da bi rabila vojno silo. Po govoru je bila seja v znak žalosti prekinjena za pet minut.

Konferenca Male antante

Pariz, 20. jun. AA. Po poročilih pariškega »Le Temps« iz Bukarešte, bo trajala konferenca Male antante od 26. do 28. junija t. l. Po informacijah iz istega vira bo jugoslovanski minister za zunanje zadeve dr. Voja Marinković po konferenci Male antante odpotoval z romunskim ministrom za zunanje zadeve Mironescom v Bukarešto, kjer bo ostal dva do tri dni. Oba ministra bosta v Bukarešti proučila vprašanja, ki tangirajo obe državi

Dr. Marinković bo pri tej priliki stopil v stike z raznimi romunskimi politikmi.

Bukarešt, 20. jun. x. Zunanji minister Mironescu je danes izjavil zastopnikom listov, da so na programu konference Male antante razgovori o raznih splošnih zunanje-političnih vprašanjih in o posebnih vprašanjih, ki se tičejo držav Male antante in njenih sosedov. Razen tega se bo razpravljalo o vprašanjih, ki so še nerešena med državami Male antante. Dodal je: Trdno smo odločeni,

služiti evropskemu miru in v tem smislu hočemo proučevati Briandov predlog, na katerega Romunija v načelu pristaja. Skušali bomo tudi pripraviti k temu svoje zaveznike in Poljsko. Glede potovanja grofa Bethlena v London je pripomnil, da je bil to samo čin vljudnosti in da zato ni vzroka za bojazen. Trgovinska pogajanja s Češkoslovaško potekajo ugodno. Vršila se bodo tudi pogajanja za ustanovitev gospodarske Male antante. Tudi v tem oziru je upanje, da se bo lahko izvedel prvotni program.

Bela Vatikanova knjiga o Malti

Citta Vaticano, 20. jun. AA. Glede na predlog angleške vlade, naj sveta stolica prepove duhovništvu udeležbo pri prihodnjih volitvah na Malti, je državni tajnik svete stolice izjavil, da ne more pristati na predlog angleške vlade, ker bi maltsko duhovništvo obvezal za definitivno, dočim bi bila Stricklandova obljuba le začasnega značaja. Sveta stolica nima pravice oropati maltsko duhovništvo pravic, ki mu gre do po maltski ustavi, ki jim priznava v senatu dva sedeža.

Rim, 20. jun. x. Vatikan je danes kot odgovor na belo knjigo angleške vlade o konfliktu na Malti, objavil s svoje strani belo knjigo, v kateri na 40 straneh opisuje stališče Vatikana k religiozno političnem problemu Malte. Občuduje se posebno uvod, v katerem Vatikan loči konflikt glede Malte in svoje razmerje z angleško vlado.

Vodna katastrofa v Australiji

Sidney, 20. jun. AA. V Newsouthwalesu je položaj zaradi velikih povodni skrajno resen. Na severni obali je poplavljenega na stotine stirskega milij ozemlja. Reka Hunter je v bližini Westmaitlanda dosegla najvišje vodno stanje od leta 1720 dalje. V Maitlandu se skoraj vse ceste pod vodo. Nad tisoč oseb je ostalo brez strehe.

Debata o elektrifikaciji

Pri nas smo doživeli do sedaj dve izdaji o debati glede elektrifikacije, lahko bi rekli, prvo predvajo izdajo in drugo povojno izdajo.

Kdor prebira predvajo izdajo, bo hitro ugotovil, da je imela hudo polemiko značaj in da so na zunaj prišli v poštev vsi mogoči momenti, gospodarski, nacionalni, socialni itd., da pa je bil prav za prav edino merodajen moment za debato samo izključno političnega značaja.

Povojna izdaja debate o elektrifikaciji, ki izhaja v dnevnih šestih — imenujemo jih časopise — je do sedaj pokazala precej sličnosti s predvajo izdajo. Pomnožena pa je ta izdaja že sedaj s pikantno noviteto.

Po vsem kulturnem in olikanem svetu je navada, da so poslovna pogajanja, ki jih vodi javno-pravno podjetje ali javnopravna organizacija preko svojih delegatov z ustanovami sličnega značaja, zadeva, ki se tiče edino le obeh strank, ki se pogajata in ne spada v javnost. Kaj javnost o takih pogajanjih lahko izve in česa ne, o tem se ponavadi obe pogodbenici zednita in objavljata rešitev sporazumno v obliki komunikacije. Javnost smatra to postopanje za popolnoma pravilno in potrpežljivo čaka včasih cela leta na objavo ofi cialnih in ofi cialnih komunikacij. Par vzgledov iz teh dni: Angleško javno mnenje je več let potrpežljivo čakalo na poročilo Simonsove komisije o indskem vprašanju čeravno je bil za Angleže indski problem zadnja 3—4 leta pogosto bolj pereč in aktualen kot vsi drugi problemi angleškega imperija. Ali n. pr. rusko-nemški odnosi so se na vseh poljih tako zrahljali, da so postali za obe državi problem prvega razreda. Obe državi sta se pa pogodili da skušata te odnose na novo urediti po mešani komisiji. Ta komisija je pričela z delom. Ruska in nemška javnost imata gotovo največji interes na teh pogajanjih, pa se je mešana komisija vendar zedinila na skupne komunikacije, ki jih resna žurnalistika vpoštevata do take meje, da jih priobčjuje brez vsakih tendencioznih pojasnil, če jih sploh dodaja.

Pri nas seveda mora biti drugače in se moramo postaviti po robu vsem takim splošnim javnim običajem. Banovina in Ljubljana sta se po delegatih pogajali glede elektrifikacije. Delegatje gotovo niso imeli lahkega dela, kajti problem je delikaten. Nič ni čudnega, da so se pogajanja pogosto zapletla, da bi se pridobil čas in premislili novi načini, ki bi vodili v sporazum. Nič ni čudnega, da je v pogajanjih tuintant nastal zastoj, kajti problem skupnega dela na elektrifikaciji je kot rečeno zelo delikaten. Nikoli pa ni — vsaj časopisna poročila ne govore o tem — ena, ne druga stranka izjavila, da smatra pogajanja za razbita in da nima interesa na njihovem nadaljevanju. Iz časopisa se da tudi sklepati, da ni ne ena, ne druga stranka zaželela, da bi se potek in stanje pogajanj sporočil javnosti v obliki dogovorjenih in sporazumno izdelanih komunikacij. Iz vsega tega se da sklepati, da sta obe stranki smatrali, da pogajanja še niso tako daleč dozorela, da bi bilo treba o njih počitati javnosti.

Sedaj pa kar čez noč drug položaj! Objavljajo se poročila o posameznih fazah pogajanj, citirajo se dokumenti, delajo se računi, vse to pa brez ozira na to, ali je to stvari sami v korist ali ne.

To je za našo javnost zelo nevaren precedensni slučaj. Skoro vsaka javnopravna organizacija katerekoli vrste se mora v svrhu dosege svojih gospodarskih ciljev pogajati danes s tem, jutri z drugim. Če bo obveljalo načelo, da se taka pogajanja lahko samovoljno spravijo v javnost, potem bo moral vsak podjetnik presneto dobro premisliti, kako se bo pogajal in s kom se bo dogovarjal, kajti vedno bo stal pred nevarnostjo, da se njegove izjave podajo v fragmentih brez vsake notranje zveze javnosti in da se bo moral potem otepati z vsemi mogočimi in nepričakovanimi kritiki, ki njegovih izjav ponavadi niti razumeli ne bodo. Če pridemo do takega stanja, potem bo naša javnost naredila velik korak nazaj in pred olikanimi in civiliziranimi ljudmi naš ugled gotovo ne bo rasel.

Sedaj pa še par pripomb v splošnem o elektrifikaciji:

Premalo je do sedaj podčrtano dejstvo, da banovina svojega elektrifikacijskega načrta ni izsesala iz palca ravno včeraj ali danes. Bivša dežela Kranjska je začela opravljati to delo, samouprava je morala nadaljevati v Zagradu in Zireh. Prišla je pogodba z Velenjem. Banovina je podelovala vse te deloma izvršene in deloma neizvršene načrte in je morala ter mora stremeti za tem, da iz fragmentov ustvari celoto. Ogrodja njenega omrežja so danes raztresena po celi deželi in njena naloga bo in mora biti, da iz tega ogrodja ustvari celoto ne glede na to, ali naj ima tako ali tako ime, in ne glede na to ali sedi za bansko mizo Peter ali Pavel.

Pa ne samo dedščina sili banovino, da izvršuje svoj elektrifikacijski načrt. Poleg vedno večje potrebe po električni moči je treba upoštevati tudi dejstvo, da mala omrežja nimajo možnosti do obstoja, če se s pomočjo kake nadrejene organizacije ne spravijo med seboj v sklad. Žiri in Zagradec pričata o tem. Takih majhnih omrežij je nastalo po vojni pri nas precej in je veliko boljše, da ta omrežja spravijo v celoto banovinski elektrifikacijski načrt kot pa morda kako privatno podjetje, kajti privatno podjetje bi jih najbrž brez usmiljenja uničilo v konkurenčnem boju in naredilo na ta način škodo celotnemu našemu gospodarstvu.

Čisto drugače pa je položaj v Ljubljani. Interesno območje mesta Ljubljane se koncentrirajo predvsem na mestni pomeirji. Tu so tu bodo še dolgo glavni odjemalci za električen tok. Mesto Ljubljana pa pri prodaji elektrike ne zasleduje cilja, da bi se električna moč prodajala poceni, kajti vidi v prodaji električnega toka tudi sredstvo za povečanje splošnih mestnih dohodkov. Ljubljanski davkoplačevalci se temu ne upirajo, kajti smatrajo, da so svoje vrste posreden davek. Seveda mora biti ta davek tako organiziran, da daje čim večje dohodke in da ni treba nakladati še drugih in podobnih posrednih davkov. Vprašanje nastane, kake dohodke mora imeti mesto od prodaje električnega toka.

Par številki da hitro odgovor na to vprašanje. Dosedanja debata je povedala, da bi mesto lahko proizvajalo kilovatto uro pri sedanjem konsumu po svojih 75 par. Debata je tudi po-

Indija se je pomirila

London, 20. d. Danes se more z vso gotovostjo trditi, da se je revolucionarni val, ki ga je povzročil Gandi, razbil tako ob potrpežljivosti in energiji obnem Anglije, kakor ob notranjih ovirah, ki ležijo v indskih razmerah. Nacionalisti so seveda nezadovoljni kakor so bili, toda z bridkostjo v srcu uvidevajo, da se indski problem ne da rešiti niti s »pasivnim odporom«, ki je indskemu gospodarstvu samemu prinesel milijardno škodo, niti z revolucijo. Sicer srdito napadajo Simonovo poročilo in to tembolj, ker drugi del poročila, ki izide 24. t. m., kakor se že danes lahko sigurno ve, ne bo priporočal dominijonskega statuta — vsaj za enkrat ne — vendar pa si ne delajo nobenih iluzij, da bodo morali ugrizniti v kislno jabolko pogajanj z angleško vlado.

Tudi to pot so indskim nacionalistom račune najbolj prekrizali muslimani. Dva visoka muslimanska dostojanstvenika, sir Mohamed Safe in mister Džinah, sta prebila ves »weekend« v družbi s podkraljem lordom Irwinom in se z njim dogovarjala o položaju ter njega rešitvi. Oba sta tudi že določena za zastopnika muslimanov na konferenci okrogle mize, ki se bo vršila oktobra meseca v Londonu. Očitno je, da si hočejo muslimani na ta način zagotoviti svoje ustavne pravice v bodoči avtonomni Indiji in ni dvoma, da bodo zase tudi v resnici iztrgovali od Anglije največje pravice.

Toda indska vlada je jako previdna. Čeprav se bo muslimanske kaste obilo posluževala, vendar ne misli muslimanom v toliko ugoditi, da bi Indiji bili popolnoma izolirani. Nasprotno — lord Irwin, ki indske razmere pozna do dna, se hoče Indom pokazati velikodušnega in je že danes z njimi v stiku, z nacionalisti namreč, ter jim bo dal brez

dvoma velike koncesije. Anglija namreč dobro ve, da je muslimani ne ljubijo in bo Inde dobila na svojo stran za slučaj, če bi muslimani postali obstojni. Lord Irwin je poslal k Gandiju sira Prabhasker Pattani-ja, ki je velik Gandijev prijatelj, da se z njim pogaja. Gandi sicer tako hitro ne bo odnehal, končno pa mu spričo sedanjega položaja ne bo preostalo drugega kakor da se uda, ker je situacija taka, da se bodo v Londonu tudi brez njega lahko dogovarjali.

Glavni problem Indije je gospodarskega značaja: namreč konkurenčna borba med angleško in indsko industrijo. Anglija zavira prevelik razvoj in dvig indske industrije: od tod gandizem. Najhujše je bila dvigajoča se indska industrija prizadeta leta 1927, z določitvijo razmerja 1:6 indske rupije napram zlatu, dočim je pred vojno to razmerje bilo določeno na 1:4. Kjer pa so spori gospodarskega značaja, tam poravnava ni težka — pravi jo Angliji po načelu: Ena roka umije drugo ali pa: do, uti des.

»Vojna« z upornimi plemeni na severozapadni meji je s pomočjo bomb in plinov končana.

V Bombayju, kjer je prav za prav središče gandizma, je napetost še vedno velika. Vlada je narodne straže, ki skrbijo za to, da bi se vsi Ind držali bojkota, proglašene nad angleškimi trgovinami, prepovedala. Ker se pa straže za to ne menijo, se vsak dan zgodijo spopadi s policijo, tako da je zopet moralo nastopiti vojaštvo. Da Anglija slejkoprej ne misli popustiti, kadar gre za ohranitev reda, dokazuje dejstvo, da je vrhovni komendant v Bombayju dobil polnomoč, da sme v pogledu miru in reda ukreniti, karkoli smatra sam za potrebno.

Evropa se brani pred Ameriko

Pariz, 20. junija. AA. Carinska parlamentarna komisija je imela dolgo sejo o posledicah nove carinske tarife Združenih držav Severne Amerike. Komisija in prišla do prepričanja, da mora Francija odgovoriti na te carine z enakimi sredstvi proti uvozu blaga iz Združenih držav. Nadeje priporoča komisija, naj vlada interverira pri predsedniku Združenih držav za znižanje teh tarif. Ako Združene države ta predlog odklonijo, naj Francija povzede določbo o največji ugodnosti in trgovinski pogodbi z Združenimi državami.

Pariz, 20. jun. x. Trgovinski minister je obvestil zastopnike listov, da bo skušal s prijateljskimi pogajanjimi doseči pri ameriški vladi zmanjšanje carinskih postavk za najvažnejše francoske eksportne predmete za 50%, za kar nudi možnost ameriški novi carinski zakon. On smatra, da bi bila taka naklonjenost Amerike napram Franciji povsem potrebna, ker se nove ameriške tarife enostavno katastrofalne za francosko zunanjo trgovino.

Rim, 20. junija. m. Po prvi kritiki novega ameriškega zakona o carinskem tarifu prinaša današnje italijansko časopisje izjavo nekaterih italijan-

skih uglednih industrijalcev in trgovcev ter zastopnikov sindikalnih zvez. V tej izjavi se odkrito ugovarja Ameriki, ker je s svojim postopkom stvarno napovedala vojno vsej Evropi. Predsednik zveze fašističnih industrijalcev je izjavil uredniku »Giornale d'Italia«, da je po službenih podatkih Amerika uvažala v Evropo dvakrat več, nego je Evropa uvažala v Ameriko. S povišanjem carinskega tarifa se je sedaj položaj toliko poslabšal, ker bo izvoz iz Evrope v Ameriko padel vsaj za tretjino. Razen tega je Evropa velik dolžnik Ameriki, ker ji mora plačevati vojne dolgov. Nesumljivo je, da bo novi ameriški ukrep oslabil plačilno kapaciteto evropskih držav in s tem jo bo brez dvoma osiromasil.

V zvezi s tem vprašanjem je imel upravni odbor državnega odbora za zunanjo trgovino sejo, na kateri je sklenil, da se pošlje na Kitajsko posebno trgovsko in industrijsko komisijo, ki bo proučila tamošnja tržišča in si prizadevala, da na glavna tržišča spravi italijanske proizvode.

Kakor poročajo, je Kanada z zakonom povišala carine za 200 predmetov za 40 do 50%, ki se uvažajo iz Amerike. Tudi iz Avstralije prihaja vest, da so se povišale carine na ameriško blago.

Francija izda 10 in pol milijarde za državno brambo

Pariz, 20. jun. x. V finančni komisiji poslanske zbornice je danes med razpravo o zahtevanih višjih kreditih vlade prišlo do zelo zanimivega razgovora o francosko-italijanskih odnosih. Tardieu je izjavil, da je francoski vladi popolnoma nerazumljivo, kaj hoče pravzaprav Mussolini s svojimi neprestanimi provokacijami. Francoska vlada ve le, da je Italija v zadnjih mesecih zbrala znatne čete ob francoski meji, radi česar je smatrala za svojo dolžnost, da odgovori s primernimi ukrepi. Pri tem je morala seveda upoštevati tudi razburjenje

francoskega obmejnega prebivalstva. Franciji, katera nima nobenega agresivnega namena in goji samo željo, da bi služila miru, se ne bo moglo očitati, če ojačuje svoje meje spričo neprestanih italijanskih groženj.

V naslednjem poteku debate je Tardieu še napovedal, da namerava vlada za državno obrambo izdati nič manj kot 10.4 milijarde ter da smatra ta izdatek za neobhodno potreben, ni pa povedal, ali bo ta kredit porabil še to leto ali pozneje.

Vihar nad Italijo

Rim, 20. jun. z. Snoči in včeraj je v vsej Italiji besnel strašen vihar. Najhujši je bil na Lago di Maggiore. Vsi vinogradi in polja so uničena. Mnogo hiš je poškodovanih. Na progi Milano—Chiavenna se je utrgala zemlja in zasula progo. Promet je bil za 12 ur prekinjen. V Neapolju je padla toča, ki je uničila vse vinograde, posebno tiste okrog Vezuva. Najbolj je prizadeto mesto Anunciata. Voda je zalila kleti. Poškodovanih je več hiš. V Neapolju samem je vihar povzročil veliko škodo.

Boji med Turki in Kurdi

Teheran, 20. jun. AA. Kakor poročajo, se bori 10.000 Turkov proti Kurdom, ki so se zadrževali na gori Ararat.

Moldenhauerjeva demisijska sprejeta

Berlin, 20. junija. x. Predsednik republike Hindenburg je danes sprejel demisijsko finančnega ministra Moldenhauerja. Vodstvo poslov finančnega ministrstva se je začasno poverilo državnemu kanclerju dr. Brüningu. Kot naslednik faktično že izstopivšega finančnega ministra Moldenhauerja ima največ upanja pruski finančni minister Hoepker-Aschoff.

Spopolnitev avstrijske vlade

Dunaj, 20. jun. AA. Za ministra trgovine in industrije je postavljen predsednik trgovske in obrtniške zbornice v Gradcu Friedrich Schuster.

Kralj Boris se poroči na Danskem?

Praga, 20. jun. p. Bolgarski ministrski predsednik Ljapčev, ki se že par dni mudi v Karlovih varih, bo odpotoval v Severne dežele, kakor to poroča praški tisk. To potovanje se spravlja v zvezo z ženitvijo kralja Borisa. V poštev prihajajo dve hčerki princeza Heralda, brata danskega kralja, 18letna Karolina Matilda in 20letna princesinja Teodora in pa 18letna Ingrid, hčerka švedskega prestolonaslednika.

Veliki Pariz

Pariz, 20. jun. x. Danes je bil ofi cijelno poročen Veliki Pariz. Poslanska zbornica je namreč danes soglasno sprejela načrt zakona, da se ima gradbena politika Velikega Pariza urediti enotno. Zakon predlaga, da se združijo vse občine v okolici 30 km, računajoč od srca Pariza, t. j. katedrale Notre Dame, v novo veliko občino, s čimer bi prebivalstvo Pariza naraslo na 6 milijonov. Posebna mestna komisija 190 članov, obstoječa iz vlade in pariške mestne uprave ter svetnikov okoliških departementov, bo sestavila v teku enega leta natančen gradbeni program za mesto. Nove tovarne in nove naselbine, podiranje gozdov in sploh vsaka sprememba sedanjega stanja, ki bi motila bodoči gradbeni načrt, se bo morala odslej predložiti tej komisiji v omeno.

Segrave dobi spomenik

London, 20. jun. AA. Več odličnih oseb, ki se zanimajo za oblike mehaničnega razvoja, kateremu je Segrave posvetil svoje življenje, je predlagalo, naj se postavi Segravu spomenik, ki bi nosil njegovo ime.

Vsesokolski zlet

Belgrad, 20. jun. Na vsesokolski zlet pride minister narodne brambе dr. Karl Viskovski v spremstvu načelnika glavnega generalnega štaba čehoslovške vojske, armadnega generala Jana Slrovera, ter velikega števila čehoslov. ofi cialjev.

Čehoslovsko sokolstvo se pripelje s posebnimi vlaki preko Maribora, razen tega pa še 600 z ladjo v Belgrad.

Pri tekmah za vseslovansko prvenstvo bodo sodelovale razen Školev tudi Sokolice. Izbrane vrste se-urijo vsak dan na zletišču. Vleeh vrstah so naše najboljšje Sokolice Vera Kovačeva iz Celja, Mica Nunkovičeva iz Slavonskega Broda in Tereza Martinkova iz Vršca.

Razne vesti

Dunaj, 20. jun. x. Bivši avstrijski minister za Galicijo, dr. Ladislav Dulemba, je včeraj umrl v starosti 79 let v paliskem kopališču Kosovu. Dulemba je bil tudi član avstrijske gospodarske zbornice.

Berlin, 20. junija. x. Centralni odbor Nemške državne banke je znižal danes diskontno mero za ¼ % na 4%, lombardno mero pa na 5%.

Belgrad, 20. junija. m. V zvezi s svoječasnim izgredom v Zemunu v hotelu Central, ki se je dogodil po izreku obsodbe proti članom zagrebške teroristične organizacije Bernardiču in tovarišem, je uprava mesta Belgrada kaznovala s 30 dnevi tudi Slavka Dukanca, belgrajskega odvetaika.

Belgrad, 20. junija. u. Zvečer ob tričetrt na 8 so zdravilniki, ki jih je Društvo narodov poslalo v našo državo radi študij, odpotovali iz Belgrada v Ljubljano. Od tam se podajo v Zagreb, Split, Dubrovnik, Sarajevo, Mostar, Užice in dalje v Južno Srbijo.

Belgrad, 20. jun. AA. Državni zavod za pospeševanje industrije in obrtništva je odobril kredit v znesku 20.000 Din za zbornico TOI v Zagrebu kot prispevek za podpiranje in pospeševanje obrtništva. Zbornica je sklenila, da bo ta znesek uporabila za prirejanje obrtniških tečajev.

Prepričajte se sami,

da si prihranite 15—20%, ako kupite emailirano ali aluminijasto kuhinjsko posodo pri tvrdki z železino

Stanko Florjančič

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35.

če bi hoteli delati problematične račune za bodočnost, potem bi lahko trdili, da bi ljubljanski konsumenti profitirali na pr. tekem prihodnjih 15 let pri uporabi tarife KDE skupno 60 milijonov dinarjev.

Vse te številke bodo prej ali slej postale last splošnosti, rodile nezadovoljstvo, iz nje pa stališče, naj Ljubljana tiste dohodke, ki jih sedaj dobiva v obliki visokih cen toka, dobi od davkoplačevalcev na drug način. Cene električnega toka naj se regulirajo potom svobodne konkurence.

Kljub vsem tem pripombam se nam pa že zrcersji zdi potrebno, da podčrtamo, da bi bil sporazum med banovino in Ljubljano na vsak način potreben. Bojimo se samo, da mu sedanj način debate, posebno kakor smo ga naslikali v začetku, ne bo koristil. Lampa se zgodi, da bodo po letih potomci pri čitanju in primerjanju predvojne in povojne izdaje o debati glede elektrifikacije prišli do zaključka, ki je izročen v starem slovenskem pregovoru: »Kar se je Janezek naučil, to Janez zna.«

Se je čas, da se to popravi